

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ถ้าอย่างนี้เสียงดังได้ เสียงดังได้เพื่อปราบกิเลส ปราบกิเลสต้นหา
ความทะนุถนอมในใจของคน ในใจของคนเวลานั้นแบ่งบานขึ้นมา มันแบ่งบานขึ้นมาด้วยขาด
อะไรนะ ด้วยเราขาดสติความควบคุมดูแลหัวใจของเราเอง ถ้าเรามีสติปัญญาควบคุมหัวใจของ
เราเองนะ ไปที่ไหนก็แล้วแต่มันรู้จักกาลเทศะ สิ่งใดควรไม่ควรมันเป็นเกราะคุ้มครองเรา

สุจริต ความสุจริต ความชอบธรรม ธรรมะๆ ธรรมะคือความดีงาม เราเกิดมา ทำดีได้ดี
ทำชั่วได้ชั่ว

วันนี้วันสำคัญของชาติไทย วันนี้วันสำคัญของชาติไทยเพราะเป็นวันปิยมหาราช วัน
สวรรคตของรัชกาลที่ ๕ รัชกาลที่ ๕ ท่านพาประเทศชาติของเราผ่านพ้นจากปากเหี่ยวปากกา
มาได้ ความพ้นจากปากเหี่ยวปากกามา

เราบอกว่าผ่านพ้นมาอะไร ผ่านพ้นมาไม่เห็นได้อะไรเลย

ชาติที่เสียเอกราช ชาติที่เป็นเมืองขึ้น เขาอยู่ด้วยความทุกข์ความยากนะ เขาโดนเก็บ
ภาษี เขาโดนบังคับ เขาโดนขู่เข็ญ เขาอยู่ในบ้านของตนนะ อยู่ในบ้านของตนโดยเป็นข้าคนอื่น
ในบ้านของตนนะ รัชกาลที่ ๕ ท่านพาชาติรอดมาได้

การพาชาติรอดมาได้นะ การพาชาติที่ด้อยพัฒนา การพาชาติที่ประชาชนไม่มี
สติปัญญา การพาชาติที่ด้อยกว่าเขา การไปเจรจากับเขา หนีไปเจรจากับแมว มันมีความทุกข์
ความยากขนาดไหน นี่ไง เวลาคนจนคุยกับคนรวย คนจนไม่มีอำนาจต่อรอง คนจนไปคุยกับคน
รวย คนรวยมันคอยแต่ขยำ คอยแต่จะขมำ นี่พูดถึงว่าท่านพาชาติรอดได้ด้วยสติด้วยปัญญา
ของตนนะ เป็นประเทศด้อยพัฒนา เวลาจะรบทัพจับศึก เราก็มีจอบมีเสียมจะไปสู้กับปืนใหม่
สู้เขาไม่ได้หรอก

นี่วันสำคัญวันสำคัญของชาติเรา ถ้าวันสำคัญของชาติเรา ผู้มีบุญเป็นพระโพธิสัตว์มีสติปัญญาพาชาติของเรารอดจากการกดขี่ข่มเหงของชาติมหาอำนาจ นี่เป็นวันวันสำคัญๆ ใจ นี่เป็นการยืนยัน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ทำดีต้องได้ดี ทำดีต้องได้ดี ท่านทำคุณงามความดีของท่านมา เวลาเสียดินแดนไป ท่านขนาดว่าจะอดอาหารตายเลย ด้วยความเสียใจๆ ใจ เวลาเสียดินแดนไปไม่ยอมเสวยเลย จนเจ้านายไปอ้อนวอนๆ นี่คนดี

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำดีได้ดี ทำดีอะไร

ท่านเป็นมหाराชจะทำความดีอะไร ความดีของท่านล้นประเทศไทยอยู่แล้ว แต่ความดีๆ ความดีเพื่อลูกหลาน ความดีเพื่อความร่มเย็นเป็นสุข ความดีคือความอยู่ด้วยความอบอุ่น ความดีในครอบครัวของเรามันมีปัจจัยเครื่องอาศัยในบ้านเรือนเราพร้อม นี่ความดี ความดีอันนั้นนะ ทำคุณงามความดี ทำคุณงามความดีต้องไปแย่งชิงกับใคร ทำคุณงามความดีก็ทำความดีเพื่อท่านนั้นนะ เพื่อประเทศชาติ เพื่อคนอื่น เห็นไหม ถ้าคนทำคุณงามความดี

นี่วันสำคัญๆ นะ วันสำคัญของชาติ

เราเกิดมาไม่ทันหอรอก เราก็เกิดมาไม่ทัน ใครก็เกิดมาไม่ทันหอรอก แต่เราเองถึงสิ ถ้าเราไม่รู้จักประวัติศาสตร์ของเรา เราไม่มีปู่ย่าตายายของเรา เราจะมาเกิดเป็นเราใหม่ ที่เป็นเรา เป็นเราอยู่นี้เพราะเรามีปู่ย่าตายายของเรา แล้วปู่ย่าตายายของเรามาพึ่งพระโพธิสมภารๆ มาพึ่งการคุ้มครองดูแลของท่าน นี่ไง มันถึงเป็นชาติไทยมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ มันถึงเป็นประเทศชาติให้เราได้อยู่อาศัยอยู่นี้ ถ้าประเทศชาติให้เราได้อยู่อาศัยอยู่นี้ เราคิดถึงตรงนั้น คิดถึงอำนาจวาสนาบารมีของท่าน แล้วก็ย้อนมาที่ในครอบครัวของเรา

ในครอบครัวของเรา ใครเป็นหัวหน้าครอบครัวต้องมีสติมีปัญญาคุ้มครองดูแลในครอบครัวของเรา เราเป็นลูกเป็นหลานขึ้นมา เรามีกตัญญูกตเวที คนละไม้คนละมือช่วยกันขยันขันแข็งในครอบครัวของเราเพื่อประโยชน์กับครอบครัวของเรา พอครอบครัวของเราเสร็จแล้วก็ครอบครัวข้างกับเรา

นี่ถ้าเห็นคุณงามความดีแล้วมันต้องแปล แปลมาให้เป็นประโยชน์กับเรา แปลมาให้หัวใจเราเข้มแข็ง แปลมาเพื่อคุณประโยชน์กับเรา นี่เป็นคุณประโยชน์กับเรา

ที่นี้เวลาจะเกิดมาสูงส่งขนาดไหนก็แล้วแต่ จะเกิดมาต่ำต้อยขนาดไหนก็แล้วแต่ ทุกคนต้องปรารถนาความสุขๆ ที่นี้ความสุข บุญตายายของเราเป็นผู้ที่ฉลาด เป็นผู้ฉลาดนับถือพระพุทธศาสนา เอาศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ศาสนาประจำชาติตั้งแต่สมัยสุโขทัยมา เห็นใหม่ มีการให้ทาน มีการฟังธรรม มีการมาตลอด เห็นใหม่

นี่ไง ถ้าคนจะมีความสูงส่งขนาดไหนก็อยากจะพ้นจากทุกข์ๆ ไม่ต้องให้มีความทุกข์บีบคั้นในหัวใจของเรา ถ้าพ้นจากทุกข์ๆ มันจะพ้นจากทุกข์ที่ไหน ไปวัดไปวาาก็ไปทำบุญกุศลๆ บุญกุศลเป็นอามิส

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ “อานนท์ เธอบอกเขานะ อย่าบูชาเราด้วยอามิสเลย” วันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เทวดา กษัตริย์พวกกุกุมพีต่างๆ เอาดอกไม้ธูปเทียนมาบูชาทั้งวัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ “อานนท์ เธอบอกเขานะ บอกเขานะ”

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน ทุกคนก็ระลึกถึง ทุกคนก็มาเคารพบูชา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด” จะอยู่ที่ไหนก็ได้นะ ให้เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาของเรานะ ให้บูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่

ในถ้วยในชามของเรามีข้าวเต็มทุกอย่าง เราก็ได้กินได้อยู่อาศัย เพราะในถ้วยชามของเรา มันมีอาหารอยู่เต็มอยู่ ในการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา มันจะมีสติมันจะมีปัญญา มันจะมีความระลึกได้ มันจะมีน้ำใจของหัวใจของเรา จุกคิดในหัวใจของเรา

“ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด ปฏิบัติบูชาเราเถิด”

นี่ไง เวลานั้นนับถือพระพุทธศาสนา มาวัดมาวาาก็มาทำบุญกุศลของเรา มาทำบุญกุศลของเราเป็นอามิสๆ ขึ้นมา เป็นอามิสขึ้นมาเพราะอะไร เพราะโดยกิเลสตัดมหาความทะยานอยาก

กิเลสมันมีหยาบมีละเอียดย เวลาที่กิเลสที่หยาบๆ ของกูๆๆ ทุกอย่างเราก็แสวงหามาทั้งนั้น เราก็ทำมาทั้งนั้น เราทำมาก็เป็นของเราทั้งนั้นนะ ของเรา เราต้องไปให้ใคร

แต่ถ้าเวลาจิตใจมันเป็นธรรมๆ เห็นใหม่ คนอื่นตกทุกข์ได้ยาก เราก็เคยตกทุกข์ได้ยาก คนทุกคนนะ เราจะมีเงินมากมายขนาดไหน เวลาเราไปสถานที่ที่เราพลัดพราก เราไม่มีสิ่งใดจุนเจือชีวิต มันมีความทุกข์ทั้งนั้นนะ คนเราขาดปัจจัยเครื่องอาศัยมันมีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นนะ คนที่เขาทุกข์เขายากของเขา เราจะเสียสละเพื่อเขาๆ ถ้าสละเพื่อเขาขึ้นมา เขาได้รับสิ่งใดไป มีน้ำใจต่อเรา แต่ต้องเป็นคนฉลาดนะ คนโง่ให้นะ เป็นอันตรายมาก คนโง่ให้นะ เดียวมันเข้ามาช่วงชิงในบ้านของตนเลย

คนจะให้คนต้องเป็นคนฉลาด ไม่ใช่คนโง่ๆ ดูลิ มีทองใส่ทองไปมันกระซากหมด ทำไมต้องไปใส่ ทำไมไม่เก็บไว้บ้าน ทำไมต้องไปอวดเขา แต่เวลาเราจะให้เขา เราให้เขาจุนเจือชีวิต คนฉลาดเขาให้นะ แล้วคนที่รับเขารับด้วยความเคารพ เพราะคนให้ให้ด้วยความเคารพเกียรติของเขา ไม่ใช่ว่าย่ำยเขา นี่ไง คนให้ต้องฉลาด คนให้โง่ นะ มันเป็นภัยกับตัวมันเอง

ถ้าคนให้ให้ที่ฉลาด ให้เพื่อประโยชน์ๆ ถ้าเรามีปัจจัยเครื่องอาศัย เราแสวงหาของเรา เราเสียสละทานของเรา เสียสละทานของเรา นี่ไง ถ้าเสียสละของเรา จิตใจของเราเป็นผู้ให้มันเป็นผู้ประเสริฐ ผู้ให้มันมีความสุข ถ้าผู้ให้มีความสุข นี่ไง พอให้ทานกัน คนที่ไม่เคยให้ก็ไม่รู้จักบุญเป็นอย่างไร เวลาคนที่เขาเคยให้เคยเสียสละขึ้นมาเขารู้จักบุญของเขา แล้วบุญของเขา บุญที่มากกว่านี้ บุญที่ดีกว่านี้มันยังมีอยู่ แล้วบุญอย่างไรดีกว่านี้ละ บุญอะไรดีกว่านี้

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตใจของเราทุกข์ยาก จิตใจของเรามันบีบคั้น จิตใจของเรากิเลสมันย่ำย ถ้ามีสติสัมปชัญญะ นี่ไง เวลาพระบวชมาแล้วต้องเรียน เรียนนักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เวลาเรียน เรียนธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเรียนมาไฮ้ไฮ้! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนสุดยอดๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอดไปหมดเลย แต่กูไม่รู้อะไรเลยนะมึง

แต่เรียนมาแล้ว นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เรียนมาแล้วเราจะฝึกหัดของเรา เราจะมีสติของเรา พอมีสติของเรา อู้ฮู! เวลามันคิดมันฟุ้งมันชาน สติมันทันนะ อู้ฮู! สติมันดี

อย่างนี้เนาะ เราฝึกหัดทำสมาธิ เวลาจิตเป็นสมาธิเนะ สมาธิมันมีความสุขอย่างนี้เนาะ ที่เรียน
มาเป็นสมาธิๆ ขึ้นมา สมาธิมันก็เป็นตัวอักษรเท่านั้นเนะเนาะ

นี่ไง เวลาคน เห็นไหม ปู่ย่าตายายของเราเป็นผู้ที่ฉลาดนับถือพระพุทธรูปศาสนา แล้วคนที่
มีบุญกุศล จะสูงต่ำดำขาวยากดีมีจนมีสิทธิเสรีภาพเท่ากันหมดเลย เท่ากันหมดเลยเพราะอะไร
เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ รื้อสัตว์ชนสัตว์คือรื้อหัวใจ
ของสัตว์โลก

เวลาหลวงตาท่านไปไหน ท่านไปไหนท่านบอกไปเอาหัวใจของคนๆ หัวใจของคนสำคัญ
ที่สุด หัวใจของคนคือความรู้สึก ความรู้สึกที่เจ็บช้ำน้ำใจ ความรู้สึกที่ชอกช้ำดำใจ ความรู้สึกที่
มันมีความสุข ความรู้สึกอันนี้ พุทโธๆ หายใจเข้า หายใจออก หาความรู้สึกอันนี้ ผู้ใดเห็นธรรมผู้
นั้นเห็นตถาคต

ทำความสงบของใจเข้ามาได้นะ พอใจมันสงบเข้ามา ใ้โฮ! ใ้ที่ความรู้สึกนึกคิดที่เรา
แสวงหานี้มันเป็นสถานะของความเป็นมนุษย์ นี่ไง วิญญาณ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มนุษย์เป็น
อย่างนี้ มนุษย์เป็นอย่างที่เราเป็นนี้ แล้วมนุษย์เป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้เราก็คือชาตธรรมะขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สุตมยปัญญา ศึกษาคือการศึกษากการเล่าเรียน เล่าเรียนมา เล่า
เรียนมาโดยกิเลส มีติดบอดในหัวใจของตน อู้ฮู! มีบุญกุศลมาก ทำกุศลยิ่งใหญ่ มีติดบอดในใจ
ของตน

คนทุกข์คนเข็ญใจเราทำบุญกุศลเราอนุโมทนาไปกับเขา เราไม่มีทรัพย์สินอย่างนั้น เรา
เข้าสู่โคนไม้ เข้าสู่เรือนว่าง หายใจเข้านี้ พุทหายใจออกนี้โกโธ เวลาจิตมันสงบเข้ามามัน
ยิ่งใหญ่กว่านั้นเยอะมาก นี่ไง ความยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่ที่ไหน

นี่ไง เวลายิ่งใหญ่ ใ้โฮ! คะคานกันนะ มีอำนาจคะคานกัน มองหน้าก็ไม่ได้ มองตาก็
ไม่ได้ เหยียบเงาก็ไม่ได้ มันตีกันตายเลย มันยิ่งใหญ่ตรงไหน ยิ่งใหญ่โดยไประรานเขา

เวลาจิตมันสงบแล้ว เทวดา อินทร์ พรหมยังมาอนุโมทนาด้วย ครูบาอาจารย์ของเราอยู่
ในป่าในชานะ เวลาจิตสงบ เทวดามาคุ้มครองเลย เพราะเทวดาเขาก็อยากได้บุญกับครูบา
อาจารย์ด้วย นี่มันยิ่งใหญ่ขนาดนั้นเนะ

เวลาจิตสงบแล้ว คุณิ บุพเพนิวาสานุสติญาณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจิตสงบแล้วระลึกอดีตชาติได้ จิตสงบแล้วระลึกอดีตชาติได้ จิตสงบแล้วมันไปได้ ๓ โลกธาตุ คนที่มีบารมีนะ

แต่โดยส่วนใหญ่พวกเราทุกคนทุกข์คนจนคนเข็ญใจโดยอำนาจวาสนาเวลาสงบก็สงบเฉยๆ สงบเฉยๆ ก็สุดยอดแล้ว แต่คนที่สงบแล้วมันจะทะลุ ๓ แดนโลกธาตุมันต้องมีอำนาจวาสนาบารมีแบบพระโพธิสัตว์ที่ได้สร้างสมบุญญาธิการมามาก คนที่มันจะเป็น

คนรวยก็มีทรัพย์สมบัติมาก คนจนก็มีทรัพย์สมบัติน้อย คนสร้างบุญกุศลมามากเขาก็มีอำนาจวาสนาบารมีในใจของเขามาก คนทุกข์คนจนนะ มันก็มีทรัพย์สินน้อย แต่ก็มีใจเหมือนกัน แต่ก็ทำความสงบของใจได้เหมือนกัน แต่ก็ภาวนาได้เหมือนกัน แต่ด้วยอำนาจวาสนาบารมีที่แตกต่างกันอย่างนั้น

ฉะนั้นว่า ถ้าเวลาคนเขาจิตสงบแล้วเขาไปรู้ไปเห็นสิ่งใดก็เรื่องของเขา ใจเราสงบแล้วเรามีความสุขของเรา เรามีสติปัญญาของเรา เรายังรักษาใจของเรา มันเป็นสิทธิ์ มันเป็นสิทธิ์ของเราๆ นั่นมันสิทธิ์ของเขา เราก็ไม่ยกเราเข้าไปเทียบเคียงเขา แล้วเราก็ไม่ยอมให้เขาเหยียบย่ำเราด้วยสิทธิ์ของเอ็ง เอ็งก็ทำของเอ็งไปสิ สิทธิ์ของข้าก็สิทธิ์ของข้า ใครมาย่ำยสิทธิ์ของใคร

นี่ไง เวลาถ้าปฏิบัติ ปฏิบัติตามความเป็นจริง ถึงมีสิทธิ์เสรีภาพที่เท่าเทียมกัน ไม่แตกต่างกัน ใจมันแตกต่างกัน มันแตกต่างกันที่ทรัพย์มากทรัพย์น้อย ใจทรัพย์มากทรัพย์น้อย เป็นสมมุติทั้งนั้นนะ ของสร้างมาทั้งนั้น แต่ใจสิทธิ์เสรีภาพ ใจสัจจะความจริงนั้นมันเป็นสิทธิ์เสรีภาพเท่ากัน เพราะคนมีใจเหมือนกัน มีกายกับใจเหมือนกัน ใจทรัพย์มากทรัพย์น้อยมันเป็นเรื่องภายนอกทั้งนั้น ถ้าเรื่องภายในขึ้นมา เราทำความสงบของใจเข้ามา พอจิตสงบแล้วยกขึ้น วิปัสสนาฯ ไง

วันนี้วันสำคัญของชาติ วันสำคัญของชาติเพราะเรามีกษัตริย์ที่สี่คุ้มครองดูแลชาติของเรามาให้มั่นคง ให้รอดปากเหยี่ยวปากกามา นะ คนเรานะ ไม่มีสิ่งใดที่จะต่อกรกับเขาได้เลย ทางกำลังก็ไม่มี ทางเศรษฐกิจก็ไม่มี ทุกอย่างสู้เขาไม่ได้ทั้งสิ้น แต่ท่านก็ใช้ปฏิภาณปัญญาของท่านพาชาติรอดมาได้

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราเป็นชาวพุทธๆ เรายึดถือพระพุทธศาสนา เวลาเราทำบุญกุศลของเรา เรามีความสุขใจของเรา เรามีความพอใจของเรา แล้วพระพุทธศาสนาสอนถึงการพ้นจากทุกข์ แล้วจิตใจเวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา พ้นจากทุกข์มันจะพ้นจากทุกข์อยู่ที่ไหน

เวลาจิตมันสงบ เวลาทำความสงบของใจเข้ามาๆ ใจของเราสงบเข้ามาแล้วใจของเรา ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ใจของเราๆ แต่ทุกคนที่ภาวนานี้เขาไม่เคยเห็นใจของเขา เขาไม่เคยเห็นใจของเขา เขาเห็นแต่อารมณ์ของเขา เขาเห็นแต่ความคิดของเขา นี่สัญญาอารมณ์ สัญญาอารมณ์นะ “สมาธิคือความว่างๆ ว่างๆ”

เอ็งดูอวกาศว่าง มันไม่เห็นปนเลย อวกาศมันว่าง ก็อนเมฆมันลอยไปลอยมามันไม่ถือสิทธิ์เลย ก็อนเมฆมันชนกันมันก็ไม่ปนนะ นี่ไง ว่างๆ ว่างๆ อะไร นี่ไง เขาไม่เคยเห็นของเขา

นี่ไง วันนี่วันสำคัญของชาติ เวลารัชกาลที่ ๕ ท่านคุ้มครองดูแลประเทศชาติของท่าน ท่านคุ้มครองดูแลชาติ คุ้มครองประเทศ คุ้มครองครอบครัวในครัวเรือนต่างๆ ในประเทศนี้

นี่ไง นักปฏิบัติ นักปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันจะคุ้มครองตัวมันเองมันต้องเห็นครอบครัวของมัน เห็นภรรยา เห็นภพ เห็นจิตของเขา ถ้าคุ้มครอง คุ้มครองใคร ถ้าคุ้มครองประเทศนั้นก็คุ้มครองประเทศ นี่ไปคุ้มครองประเทศอื่น แล้วประเทศของตนปล่อยปละละเลยให้คนมาลักขโมย ให้คนมาชักจูงทรัพย์ในบ้านเรือนเราไป

นี่ก็เหมือนกัน จิตถ้ามันสงบเข้ามามันสงบตามความเป็นจริง มันบ้านเรือนของเขา ถ้าบ้านเรือนของเขา เขาดูแลบ้านเรือนของเขา เขารักษาบ้านเรือนของเขา เขายกขึ้นสู่วิปัสสนานะ ผีกัดใช้ปัญญาๆ นี่ไง นี่จะเอาชาติรอด จะเอาชีวิตรอด จะเอาพ้นจากกิเลส ถ้ามันจะพ้นจากกิเลสได้มันต้องมีสติปัญญาที่จะพ้นจากกิเลสได้ ถ้าพ้นจากกิเลส นี่เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิ

ปัจจัยตั้ง ปัจจัยตั้งรู้จำเพาะใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นผู้ทุกข์ผู้ยาก ใจดวงนั้นเป็นผู้มีติดบอด ใจดวงนั้นเป็นผู้ที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วให้ใครช่วย

แม้แต่อยู่ในบ้านเรือนเดียวกัน เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยเราก็ได้ปลอบประโลมกันนะ เราช่วยกันอุปัฏฐากอุปถัมภ์ดูแลกัน เจ็บไข้ได้ป่วยแทนกันได้ไหม กรรม ใครทำสิ่งใดคนนั้นได้รับ

กรรมอย่างนั้น เวลาจะถอดถอนมันก็ต้องใจดวงนั้นเป็นผู้ที่ถอดถอน ใจดวงนั้นเป็นผู้ที่กระทำ ถ้าใจดวงนั้นเป็นผู้กระทำ ถ้ามันมีสัจจะมีความจริงขึ้นมา มีสัจจะความจริงขึ้นมา

พระพุทธศาสนามันมีสัจจะ มันซื่อตรง แต่พวกเรามันคดโกง กิเลสตัดทอนความทะยานอยากมันคดโกง มันคิดเห็นแก่ตัว มันเหยียบย่ำหัวใจของตน เอากิเลสเหยียบย่ำหัวใจของตน ธรรมะไม่เคยเกิด ว่าศึกษาธรรมะ ศึกษาธรรมะก็เอาบังเงา เอาอ้างธรรมะแต่โดยความพอใจของตน โดยความเห็นแก่ตัวของตน ไม่เคยทำอะไรพวกนี้ ไม่ได้อะไรหรอก มันได้ก็ได้กิริยา ได้การกระทำเท่านั้น การกระทำเท่านั้น

เขาทำเพื่อสงบระงับ ทำเพื่อหัวใจของตน ไม่ใช่ทำเพื่อไปอวดอ้างใคร พรหมจรรย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่เพื่อใครทั้งสิ้น พรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ พรหมจรรย์เพื่อใจดวงนี้

แต่ถ้าใจดวงนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว ใจดวงเดียว สตุธา เทวมนุสุสานิ สอน ๓ โลกธาตุ สตุธา เทวมนุสุสานิ สอนหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน ๓ โลกธาตุ ขอให้ใจมันเป็นธรรมเกิด ขอให้ใจเป็นธรรม มันรู้มันเห็น มันรู้ที่มันไปที่ไป อะไรเป็นจริง อะไรเป็นความจอมปลอม อะไรมันหลอกมันลวง อะไรมันพลิกมันแพลง

กิเลสร้ายนัก มันพลิกมันแพลง มันปลิ้นมันปลี่ยน แล้วอ้างธรรมะนะ ชูธงเลย ธรรมะเป็นอย่างไร...ความจริงไม่ใช่

ธรรมะเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตวิภูฏิกโกในหัวใจที่รู้เห็นที่เป็นจริงนั้น ถ้าเป็นจริง เป็นความจริงอย่างนั้น สิ่งที่เป็นความจริง สันตวิภูฏิกโก มันรู้แจ้ง แล้วกิเลสสอดแทรกไม่ได้

แต่ที่เราอยู่ที่นี่กิเลสเต็มตัวเลย แต่รู้ที่ผิวเผิน รู้อยู่ปลายเหตุ ใช้อิเลสไม่เคยไปสะกิดมันเลย ใช้อิเลสไม่เคยเห็นเลย แล้วบอกว่ากิเลสเป็นนามธรรมๆ

แล้วหัวใจไม่เป็นนามธรรมหรือ ความคิดไม่เป็นนามธรรมหรือ

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ธรรมทั้งหลาย การศึกษาการค้นคว้า การกระทำเป็นอนัตตาคือจับต้องอะไรไม่ได้ ธรรมทั้งหลาย สภาวธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา

แล้วเราจะเห็นกันจริงๆ เราก็เห็นเป็นอนัตตา แต่ผู้เห็นะอกุปปธรรม อสุภานะ ไม่เป็นอนัตตา ไม่อยู่ในขอบเขตของอนัตตา พ้นจากความเป็นอนัตตาไป

วันสำคัญของชาติ มันก็ให้เป็นวันสำคัญของเรา ความสำคัญของจิตนี้ให้จิตนี้สามารถคิดได้ ให้จิตนี้สำนึกได้ ให้จิตนี้ตั้งมั่นได้เพื่อชีวิตของเรา เพื่อหัวใจของเรา เพื่อการกระทำของเรา ให้พ้นจากการครอบงำของกิเลส เอวัง